

Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

22 martie 2021

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte – Toma Nadejda,

Judecători – Boico Victor, Diaconu Iurie, Catan Liliana, Guzun Ion,

a judecat, fără citarea părților, în baza materialelor cauzei, recursul ordinar declarat de către avocatul Răileanu Petru în numele inculpatului, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 02 iunie 2020, în cauza penală în privința lui,

Xxxxxxxxxxxxxxxxxx, născut la *xxxxxx*,
domiciliat în satul *xxxxxx*.

Termenul de examinare a cauzei:

prima instanță: 19.12.2016 – 16.04.2019

instanța de apel: 03.03.2020 – 02.06.2020

instanța de recurs ordinar: 07.08.2020 – 22.03.2021

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Judecătoriei Hîncești, sediul Central din 16 aprilie 2019, *Xxxxxxxxxxxxa* fost recunoscut vinovat de comiterea faptei infracționale prevăzute de art. 164 alin.(1) Cod Penal și a fost absolvit de răspundere penală pentru fapta constatată, în legătură cu săvârșirea acesteia în stare de iresponsabilitate.

Lui *xxxxxxx*, i-a fost aplicată măsura de constrângere cu caracter medical sub formă de internare într-o instituție psihiatrică cu supraveghere obișnuită.

A fost soluționată soarta corpurilor delictive.

2. Pentru a se pronunța în sensul enunțat, prima instanță a constatat că, *xxxxxx*, la data de 08.05.2016, aproximativ la ora 10.20 min, depistându-l pe Barcar Gheorghe care păștea vitele pe pășunile sale din extravelanul satul *xxxxx* la care ultimul nu a reacționat la observația dânsului de a părăsi terenul, cu scopul de a-și manifesta superioritatea și demnitatea ca proprietar al terenului nominalizat, cu amenințarea aplicării baionetei în formă semilună pe care o avea asupra sa, l-a legat la talia corpului cu un lanț din metal de bara de protecție spate a automobilului personal de model

"xxxxxxx", iar într-o a-1 preveni de o eventuală evadare, l-a amenințat cu asmuțirea câinelui de rasă care la fel era legat de celălalt capăt al lanțului, pînă la venirea poliției, însă Barcar Gheorghe pe neobservate, prin telefon, l-a anunțat pe Bejenaru Sergiu despre cele întâmplute și la interval de 10 minute pînă la sosirea ultimului dînsul s-a aflat legat, prin ce a comis infracțiunea prevăzută de art. 164 alin.(1) Cod penal după semnele - răpirea unei persoane.

3. *Sentința a fost atacată cu apel* de către avocatul Răileanu Petru în numele inculpatului prin care a solicitat casarea sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit, pentru prima instanță cu pronunțarea deciziei de încetare a procesului penal în baza art. 499 alin. (3) din Codul de procedură penală din motivul că participarea lui Xxxxxxxxxxxla săvârșirea infracțiunii nu a fost dovedită.

3.1 *În conținutul cererii de apel avocatul Răileanu Petru a invocat că:*

- acțiunile lui Xxxxxxxxxxxîn acest caz au fost îndreptate exclusiv la reținerea infractorului și nu pe răpirea unei persoane, ceea ce i-a fost încredințat;

- atît faptele prejudiciabile presupuse care au fost încredințate lui Xxxxxxxxxxxnu sunt concrete, iar expertiza psihiatrică întocmită peste o perioadă îndelungată din cele petrecute se supune criticii, astfel pînă la întocmirea acesteia la Xxxxxxxxxxxnu erau careva dereglări psihice;

- a supus criticii durată excesivă a examinării cauzei în prima instanță din anul 2016 pînă în anul 2019, fără careva acțiuni procesuale;

- reieșind din analiza textuală a rechizitoriului, constată că exigențele legale nu au fost întocmai respectate, iar învinuirea înaintată lui Xxxxxxxxxxxeste una incertă, adică nu este formulată cu maximă precizie și claritate;

- consideră, că de către acuzare nu au fost prezentate careva probe directe, precum că Xxxxxxxxxxxa comis fapta prejudiciabilă în cauză.

4. *Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 02 iunie 2020,* au fost respins ca nefondat apelul declarat de avocatul Răileanu Petru în numele inculpatului Xxxxxxxxxxxși menținută sentința.

4.1 *Instanța de apel,* analizând declarațiile martorilor Bejan Sergiu, Aman Gheorghe, Bunduchi Anatolie și Garam Victor și apreciindu-le, conform prevederilor art. 101 Cod Procedură Penală, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității, iar toate probele în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor cu declarațiile părții vătămate Barcar Gheorghe și celelalte probe, pe care le-a analizat, a constatat

că ele demonstrează cu certitudine vina inculpatului XXXXXXXXXXXX în comiterea răpirii părții vătămate Barcar Gheorghe și care combat și argumentele apelului înaintat precum, că acțiunile lui XXXXXXXXXXXX în acest caz au fost îndreptate exclusiv la reținerea infractorului și nu în scopul răpirii unei persoane.

Instanța de apel a considerat că declarațiile lui XXXXXXXXXXXX precum că, „pe Barcaru Gheorghe nu l-a amenințat cu baioneta și nici cu lanțul nu l-a legat”, nu corespund adevărului, sunt mincinoase și fiind date în scopul de a se eschiva de la răspunderea penală pentru faptele comise, deoarece ele se combat de întreaga sistemă de probe analizate și apreciate prin prisma prevederilor art. 101 Cod de procedură penală și care integral demonstrează vina lui XXXXXXXXXXXX în comiterea infracțiunii imputate.

Privitor la faptul dacă inculpatul trebuie să fie pedepsit pentru fapta comisă, instanța de apel a reținut că, potrivit concluziilor raportului de expertiză judiciară cu nr. 657 din 21.02.2018, în urma efectuării expertizei psihiatrico-psihologică legală în condiții de ambulatoriu a cet. XXXXXXXXXXXX s-a stabilit, că xxxxxx, în trecut și în prezent suferea și suferă de maladie psihică cronică și evolutivă: Schizofrenie paranoidă. Sindrom halucinator-paranoid. La momentul comiterii faptei din 08.05.2016, inculpatul XXXXXXXXXXXX suferea de maladie psihică cronică și evolutivă: *Schizofrenie paranoidă. Sindrom halucinator-paranoid*, stare care îl priva de capacitatea de prevedere și deliberare a acțiunilor sale, deci a acționat fără discernământ. În caz dacă va fi dovedit vinovat de către instanța de judecată, comisia de experți judiciari psihiatri au pledat ca XXXXXXXXXXXX să fie recunoscut „Iresponsabil” de fapta ce i se impută. Conform stării psihice, XXXXXXXXXXXX în prezent suferă de maladie psihică cronică și evolutivă: *”Schizofrenie paranoidă. Sindrom halucinator-paranoid”*, care se manifestă cu un conglomerat paranoid bine conturat, cu idei delirante îndreptate împotriva unor persoane concrete, tulburări de percepție, care-i modifică în sens patologic comportamentul, și îi creează un potențial infracțional iminent, deși aparent latent, în acest context, impunându-se imperios aplicarea măsurilor de siguranță cu caracter medical, în sensul de a fi internat într-o instituție psihiatrică cu supraveghere obișnuită.

Instanța de apel a considerat că prima instanță corect a constatat, că la momentul comiterii faptei XXXXXXXXXXXX conform stării psihice nu avea capacitatea de prevedere și deliberare a acțiunilor sale, fiind în imposibilitate să acționeze cu discernământ, stare de fapt confirmată prin concluziile raportului de expertiză judiciară cu nr. 657 din 21.02.2018, de aceea

inculpatul XXXXXXXXXXXX a fost absolvit de răspundere penală cu aplicarea în privința lui a măsurilor de constrângere cu caracter medical.

5. Decizia instanței de apel a fost atacată cu recurs ordinar de către avocatul Răileanu Petru în numele inculpatului prin care invocând incidența *pct. 6*, a dispozițiilor art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, a solicitat casarea sentinței și deciziei, rejudecarea cauzei cu pronunțarea unei noi hotărâri cu încetarea a procesului penal în baza art. 499 alin. (3) din Codul de procedură penală din motivul că participarea lui XXXXXXXXXXXX la săvârșirea infracțiunii imputate nu a fost dovedită.

5.1 În susținerea recursului avocatul Răileanu Petru pe lângă aceleași motive expuse ca și în cererea de apel a mai invocat în cererea de recurs faptul că:

- acțiunile lui XXXXXXXXXXXX în acest caz au fost îndreptate exclusiv la reținerea infractorului, iar nu pe răpirea unei persoane, ceea ce a fost incriminat de procuror;

- faptele prejudiciabile presupuse care au fost incriminate lui XXXXXXXXXXXX sunt unele ne concrete, iar expertiza psihiatrică întocmită peste o perioadă îndelungată din cele petrecute se supune criticii, astfel pînă la întocmirea acesteia la cet. XXXXXXXXXXXX nu erau careva dereglări psihice;

- învinuirea înaintată lui XXXXXXXXXXXX este una incertă, adică nu este formulată cu maximă precizie și claritate;

- consideră că de către acuzare nu au fost prezentate careva probe directe, precum că XXXXXXXXXXXX a comis fapta prejudiciabilă imputată.

6. Judecând recursul declarat în baza materialelor dosarului și în raport cu motivele invocate, Colegiul penal lărgit consideră că acesta urmează a fi admis, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, instanța de recurs, judecând recursul, admite recursul, casează hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Prin urmare, instanța de recurs poate să intervină în soluția instanței de apel, inclusiv și să o caseze, atunci când se constată comiterea erorilor de drept, care au dus la adoptarea unei hotărâri neîntemeiate, totodată, verificându-se dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Recurentul invocă în recursul său temeiul prevăzut de *pct. 6*) alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală, potrivit căruia, hotărârile instanței de apel

pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și apel atunci când *instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel sau hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția ori motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii sau acesta este expus neclar, sau instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței.*

Potrivit art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel doar în cazurile stipulate în acest articol.

Conform alin. (2) art. 424 Cod de procedură penală, instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor prevăzute în art.427, fiind în drept să judece și în baza temeiurilor neinvocate, fără a agrava situația condamnaților.

Colegiul penal lărgit verificând legalitatea deciziei instanței de apel sub aspectele invocate de titularul recursului ordinar declarat împotriva deciziei instanței de apel din 02 iunie 2020, constată că, la examinarea apelului declarat de către partea apărării, nu a respectat întru totul prevederile art. 414 alin. (5), 417 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală.

Colegiul menționează că, declanșând o continuare a judecării cauzei în fond, apelul este o cale de atac sub aspect de fapt și de drept, întrucât odată exercitat, produce un efect devolutiv complet, în sensul că provoacă un control integral atât în fapt, cât și în drept, în privința persoanelor care l-au declarat.

Hotărârea instanței de apel, potrivit art. 417 Cod de procedură penală, trebuie să cuprindă și temeiurile de fapt și de drept care au dus, după caz, la respingerea sau admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

Sub acest aspect se atestă că instanțele de fond și de apel au comis următoarele erori de drept.

Verificând conținutul hotărârii contestate în raport cu materialele cauzei penale, Colegiul penal lărgit constată că, soluția instanței de apel de menținere a sentinței prin care, Xxxxxxxxxxxa fost recunoscut vinovat de comiterea faptei infracționale prevăzute de art. 164 alin.(1) Cod Penal, absolvit de răspundere penală pentru fapta constatată, în legătură cu săvârșirea acesteia în stare de iresponsabilitate și aplicată măsura de constrângere cu caracter medical sub formă de internare într-o instituție psihiatrică cu supraveghere obișnuită, este contrară prevederilor art. 499 alin. (1) Cod de procedură penală.

Colegiul penal lărgit menționează, că conform prevederilor art. 499 alin. (1) Cod de procedură penală, potrivit căroră, dacă consideră dovedit faptul că persoana în cauză a săvârșit o faptă prejudiciabilă, prevăzută de legea penală, în stare de iresponsabilitate, instanța de judecată adoptă, conform art. 23 Cod penal, fie o sentință de absolvire a acestei persoane de pedeapsă sau, după caz, de răspundere penală, fie de liberare de pedeapsă și de aplicare față de ea a unor măsuri de constrângere cu caracter medical, indicând care anume din ele trebuie aplicată, sau o sentință de încetare a procesului și de neaplicare a unor astfel de măsuri în cazurile când, prin caracterul faptei săvârșite și starea sănătății sale, persoana nu prezintă pericol pentru societate și nu are nevoie de tratament forțat. În astfel de cazuri, instanța anunță despre bolnav organele de ocrotire a sănătății.

Potrivit art. 23 alin. (1) Cod penal, nu este pasibilă de răspundere penală persoana care, în timpul săvârșirii unei fapte prejudiciabile, se afla în stare de iresponsabilitate. Față de o asemenea persoană, în baza hotărârii instanței de judecată, pot fi aplicate măsuri de constrângere cu caracter medical, prevăzute de prezentul cod.

Conform art. 99 Cod penal, persoanelor care au săvârșit fapte prevăzute de legea penală în stare de iresponsabilitate instanța de judecată poate să le aplice următoarele măsuri de constrângere cu caracter medical, care se înfăptuiesc de către instituțiile curative ale organelor de ocrotire a sănătății: a) internarea într-o instituție psihiatrică cu supraveghere obișnuită.

În corespundere cu jurisprudența națională, sentința trebuie să corespundă atât după formă, cât și după conținut cerințelor Codului de procedură penală.

Relevante cazului suspus judecării cu titlu de jurisprudență Colegiul penal lărgit consideră necesar să facă trimitere și la expunerile conținute în *pct. 16* a Hotărârii Plenului CSJ a RM nr. 23 din 12.12.2005 „Cu privire la respectarea legislației în cazurile despre aplicarea, schimbarea, prelungirea și revocarea măsurilor de constrângere cu caracter medical”, potrivit căroră dispozitivul sentinței în privința unei persoane care a comis o faptă prejudiciabilă în stare de iresponsabilitate trebuie să cuprindă:

- numele, prenumele și patronimicul persoanei;
- constatarea că această persoană a comis fapta prejudiciabilă, cu indicarea articolului, alineatului și literelor din Codul penal. Dacă persoana a comis mai multe infracțiuni, prevăzute de mai multe articole ale Codului penal, se indică toate articolele;

- indicația că persoana se absolvă de răspunderea penală pe motiv că fapta a fost comisă în stare de iresponsabilitate;

- indicația de aplicare a măsurii de constrângere cu caracter medical și de internare într-o instituție psihiatrică cu supravegherea obișnuită sau, după caz, riguroasă (art.99-100 Cod penal).

Astfel, Colegiul penal observă că, prima instanță a constatat că Xxxxxxxxxxxa comis o faptă prejudiciabilă fiind în stare de iresponsabilitate – circumstanțe de fapt și de drept proprii unei sentințe de aplicare a unor măsuri de constrângere cu caracter medical (*art. 499 Cod de procedură penală*), însă ulterior în dispozitiv a stipulat că, „Xxxxxxxxxxxse recunoaște vinovat de comiterea faptei infracționale prevăzute de art. 164 alin.(1) Cod Penal, ...”- circumstanțe de fapt și de drept proprii unei sentințe de condamnare.

În continuare, instanța de apel, nu a respectat prescripțiile de drept nominalizate mai sus, deoarece, potrivit descriptivului și dispozitivului deciziei contestate (*pct. 4. din decizie*), nu a reacționat în modul prevăzut de lege asupra erorilor de drept comise de prima instanță, nominalizate mai sus, eronat menținând sentința primei instanțe prin care Xxxxxxxxxxxa fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art.164 alin.(1) Cod penal. Eronat a fost indicat și în partea introductivă a deciziei precum că, Xxxxxxxxxxxeste învinuit de comiterea infracțiunii prevăzute de art.27, 187 alin.(2) lit. e), f) Cod penal.

Astfel, se constată că pe de o parte instanțele inferioare constată că Xxxxxxxxxxxa comis o faptă prejudiciabilă prevăzute de art. 164 alin.(1) Cod Penal - în stare de iresponsabilitate, iar pe e altă parte se purced la recunoașterea vinovăției lui Xxxxxxxxxxxde comiterea faptei infracționale prevăzute de art. 164 alin.(1) Cod Penal contrar dispozițiilor art. 499 alin. (1) Cod de procedură penală.

Împrejurările expuse atestă că instanțele inferioare nu au judecat cauza penală în condițiile legii, deoarece au adoptat hotărâri care nu cuprind motive legale pe care se întemeiază soluția, motivarea soluției contrazicând dispozitivul hotărârii, acesta fiind expus neclar, și că recursul ordinar este întemeiat.

Dat fiind că încălcările normelor procedurale specificate, comise de către instanțele inferioare, constituie erori de drept prescrise în art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală și care nu pot fi corectate de către instanța de recurs, recursului ordinar urmează a fi admis, casată total deciziei contestată, și dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

7. La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să țină cont de împrejurările expuse, să înlăture erorile menționate, să judece cauza în strictă conformitate cu legea, să adopte o hotărâre legală și întemeiată, care să corespundă prevederilor art. 417 Cod de procedură penală, argumentând clar concluziile sale în decizia adoptată.

8. În conformitate cu art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE:

Admite recursul ordinar declarat de către avocatul Răileanu Petru în numele inculpatului, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 02 iunie 2020, în cauza penală în privința lui *XXXXXXXXXXXX* și dispune rejudecarea cauzei, de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată.

Decizia motivată este pronunțată la 22 aprilie 2021.

Președinte

Toma Nadejda

Judecători

Boico Victor

Diaconu Iurie

Catan Liliana

Guzun Ion